

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.

INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XI

BELGRADE 1980.

ва, у одређеној мери у једном мноштву споредних области допуњавати оне празнине које то писано право не може обухватити“ (с. 178).

д) Изазивање нове пажње и полемике балканских правника и других научника.

У изношењу циљева рада има елемената (у тач. б, в, г) који подсећају на идеје историјске школе права. У том духу је и препорука „о испуњавању“ „обичајноправном садржином конкретних правних правила“ (с. 182—183). Водећи стално рачуна да се не преувелича значај обичајног права, Крстић сматра да има низ правних обичаја који нису у супротности с правним и моралним вредностима социјалистичког друштва, па се зато могу и даље задржати.

Нарочито су занимљиве оне Крстићеве идеје које препоручују ревалоризацију „савремене улоге обичајног права, посебно посматраног из аспекта идеје и праксе самоуправљања и, у дужој перспективи, одумирања државе и постепеног ишчезавања класичног когентног система правног регулисања односа у друштву“ (с. 180). Као далеку и историјски

предодређену перспективу Крстић види постепену замену писаног права неписаним. Међутим, оно што је ближе за њега и што је у духу југословенске марксистичке теорије права (види Гледишта 2, 1979), јесте самоуправно нормирање „односа на нивоу који је максимално близак оним субјектима и слободним непосредним произвођачима којих се те норме директно тичу“ (с. 184).

Крстић у својој књизи снажно наглашава „анализу реликата“ обичајног права а да претходно није прецизно изразио свој концептуално-теоријски став о том питању. А да би се то учинило нужна је била и презентација идеалног модела појединих обичајноправних институција о чијем се „реликтима“ говори. Аутор није и етнолог. Дело је вредно пажње научне јавности како са становишта стања старије и новије обичајноправне материје, тако и са становишта теорије о обичајном праву, која је о том питању и код нас и у свету још подељена.

Никола Ф. Павковић

Mirko Marković,
NARODNI ŽIVOT I OBICAJI SEZONSKIH STOČARA NA VELEBITU
 Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, knj. 48.,
 Zagreb 1980, стр. 5—139.

Реч је о веома занимљивој и обимној антропогеографско-етнографској студији, у којој је аутор себи поставио сложен задатак: да проучи традиционално сточарство на Велебиту. Међутим, таква проучавања отежана су чињеницом што наведено сточарство у новије време углавном тамо више не постоји.

У студији су најпре изложени географски услови за постојање сезонског сточарства на Велебиту. Затим следе одељци: велебитско сточарство и његова правна организација; уздужни и попречни сточарски путеви; сезонски пашњаци Примораца и Личана; далматински пашњаци на Велебиту; начини економског искоришћава-

ња планине; организација издига; мужа и прерада млека; сточарски станови; унутрашњост станова; чобанска храна и посуђе; чобанска одећа и обућа; сточарски обичаји и веровања; чобанске песме и игре; здиг или силазак са планине; деоба трошкова и млечних производа; осврт на историјски развој сточарства на Велебиту; у и на крају закључак.

Студија јасно показује да се на Велебиту током дугог времена одржавао изузетан сточарски живот. У томе је ова наша планина имала запажено место како у склопу динарског сточарства, тако и у склопу европског Средоземља. Међутим, сточарски живот на Велебиту имао је толико локалних

посебности да је прерастао и у специфично сточарско подручје.

У данашње време економски значај Велебита, како истиче аутор, веома се изменио. Тамо где је било развијено сточарство сада је мало живота. Променио се ритам живота који је вековима трајао на наведеној планини. Депопулација планина је нормална појава у данашњим југословенским настојањима да се стари облици живота поведу новим путевима. Али тај нови живот према мишљењу аутора, не треба остваривати дизањем руку од тла на коме смо живели вековима.

За израду ове студије аутор је користио разноврсну литературу. Уз текст је приложен велики број скица, фотографија и карата. Све илустрације су изузетно успеле. Због тога треба поздравити његов успех. Аутор је уопште добар познавалац сточарства на динарским планинама, што је показао и другим објављеним радовима. Његова студија о сточарству на Велебиту свакако ће подстаћи и друге наше научне раднике да проучавају сточарство на многим планинама Југославије.

Јован Ф. Трифуноски

Ејуп Мушовић, ЕТНИЧКИ ПРОЦЕСИ И ЕТНИЧКА СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА НОВОГ ПАЗАРА. Посебна издања Етнографског института САНУ, књ. 19, Београд 1979, 298 стр.

Нови Пазар са околином има богату историјску прошлост, али је о њој мало писано, иако је у овом крају наше земље формирана прва српска држава, која има дугу предисторију у рашком племенском савезу.

Слично је и са историјом града Новог Пазара, као и са етничким процесима и структури становништва у њему. Стога аутор, најћешће, није имао ослонаца у истраживањима других аутора. Многа питања морао је из основа да обради сам.

Књига је подељена у три дела. Први део садржи неопходне краће приказе географског положаја Новог Пазара; говори се о трговинама првих насеља у новопазарском крају, затим о досељавању Словена и рашкој држави; затим је реч о Рашкој после Душанове смрти и експанзији Турака; о култури и образовању у Новом Пазару до 1912. године; о окупацији Новог Пазара у последњем рату и о Новом Пазару у ери социјалистичке изградње.

Други део садржи оно што је најглавније у расправи. Најпре се

даје етничка структура становништва и етнички процеси. Затим следе излагања о првим траговима насеља и првим становницима долине Рашке. Затим се говори о Словенима у Рашком крају; о новопазарском становништву од оснивања града; о новој структури становништва Новог Пазара; о миграцијама становништва од почетка XIX века. На крају реч је о етничким процесима и садашњој структури новопазарског становништва.

Трећи део је најопширнији и садржи грабу појединачно за велики број новопазарских породица и родова који су изложени по азбучном реду. Реч је и о пореклу рода, времену досељавања, броју домаћинстава, њиховим одсељеним огранцима, итд.

Захваљујући овој добро написаној књизи објашњене су многе појаве из прошлости и етничких процеса Новог Пазара. Стога истраживачи овог нашег града и околног подручја убудуће неће моћи да заобиђу ову књигу.

Јован Ф. Трифуноски